

УДК 330.341.1

STRATEGIC DIRECTIONS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF COUNTRIES TO ENSURE ECONOMIC SECURITY

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Baula O.V. / Баула О.В.

s.e.s., as.prof. / к.е.н., доц.

ORCID: 0000-0003-2609-0211

Lutsk National Technical University, Lutsk, Lvivska, 75, 43018

Луцький національний технічний університет, Луцьк, Львівська, 75, 43018

Анотація. У статті досліджено стан інноваційного розвитку країн світу за Глобальним індексом інновацій; наведено рекомендації щодо підвищення ефективності інноваційної діяльності в умовах сучасних глобалізаційних трансформаці: нарощення людського потенціалу у інноваційній сфері, технологічна модернізація базових секторів економіки, впровадження інновацій у всіх сферах державного управління, підвищення відкритості національної інноваційної системи, розвиток міждержавних інноваційних кластерів і т.п. Доведено, що порівняно з національними економіками, які не звертають уваги на розвиток інновацій, інноваційно розвинені країни демонструють більш високе економічне зростання в довгостроковій тенденції.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток країн.

Abstract. The article examines the state of innovative development of the world according to the Global Innovation Index; recommendations for improving the efficiency of innovation in modern globalization transformation: increasing human potential in the innovation sphere, technological modernization of basic sectors of the economy, introduction of innovations in all spheres of public administration, increasing openness of national innovation system, development of interstate innovation clusters, etc. It is proved that in comparison with national economies that do not pay attention to the development of innovation, innovatively developed countries show higher economic growth in the long run.

Key words: innovations, innovative activity, innovative development of countries.

Вступ. Протягом останніх десятиліть сучасний процес відтворення зазнав значних трансформацій. Зокрема, починаючи з кінця ХХ ст. розвинуті економіки передових країн світу демонструють стійку тенденцію видозмінення структури суспільного розподілу праці за рахунок збільшення частки сфери послуг та зменшення частки добувних та обробних сфер. Окрім того, відбувається зміна соціального середовища усіх інституційних одиниць, підвищується готовність до інновацій та формується чітке усвідомлення неможливості подальшого економічного зростання без їх впровадження. Подібна ситуація сприяє становленню нового відношення до наукового середовища та необхідність постійного його моніторингу та осмислення.

Основний текст. Інноваційний розвиток країн світу ґрунтується на використанні умов розвитку та комплексу заходів технічного, виробничого та комерційного характеру, які виникають або вдосконалюють існуючі виробничі процеси та обладнання. Найбільш універсальним показником ефективності інноваційних процесів в країні на даний час є Глобальний індекс інновацій (ГІІ), розроблений Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, Корнелльським університетом та міжнародною бізнес-школою «Insead», включає 82 індикатора, складається із вхідних (наявні ресурси) та вихідних (результати інноваційної діяльності) критеріїв, вказується у балах від 0 до 100 [1] (табл. 1). Оцінюючи значення ГІІ за 2015-2019рр. можна стверджувати, що інноваційними лідерами є країни ЄС. У 2019 р. серед 20-ки інноваційних лідерів також присутні країни Північної Америки – США та Канада, які досягли особливо високих результатів в показниках інноваційного входу – стійкість ринку, інфраструктура, стійкість бізнесу та інститути. Слід відзначити високий інноваційний стрибок країн Азії, а саме Сінгапуру та Південної Кореї, які піднялися у рейтингу 2019 р. до 8 та 11 позиції відповідно. Китай протягом досліджуваного періоду демонстрував стабільно стрімкі темпи нарощення рівня інноваційності: з 29 місця у 2015р. до 14 у 2019р. У 2019 році Китай демонструє високі результати за рядом показників, включаючи

присутність компаній, що здійснюють НДДКР, штат дослідного персоналу на підприємствах, кількість патентних заявок і інші змінні у сфері інновацій.

Таблиця 1

ТОП-20 країн за значенням Глобального індексу інновацій у 2015-2019рр.

Країна	2019		2018		2017		2016		2015	
	значення	рейтингове місце	значення	рейтингове місце	значення	рейтингове місце	значення	рейтингове місце	значення	рейтингове місце
Швейцарія	67,2	1	68,4	1	67,7	1	66,3	1	68,3	1
Швеція	63,7	2	63,1	3	63,8	2	63,6	2	62,4	3
США	61,7	3	59,8	6	61,4	4	61,4	4	60,1	5
Нідерланди	61,4	4	63,3	2	63,4	3	58,3	9	61,6	4
Велика Британія	61,3	5	60,1	4	60,9	5	61,9	3	62,4	2
Фінляндія	59,8	6	59,6	7	58,5	8	59,9	5	60,0	6
Данія	58,4	7	58,4	8	58,7	6	58,5	8	57,7	10
Сінгапур	58,4	8	59,8	5	58,7	7	59,2	6	59,4	7
Німеччина	58,2	9	58,0	9	58,4	9	57,9	10	57,1	12
Ізраїль	57,4	10	56,8	11	53,9	17	52,3	21	53,5	22
Південна Корея	56,6	11	56,6	12	57,7	11	57,2	11	56,3	14
Ірландія	56,1	12	57,2	10	58,1	10	59,0	7	59,1	8
Гонконг	55,5	13	54,6	14	53,9	16	55,7	14	57,2	11
Китай	54,8	14	53,1	17	52,5	22	50,6	25	47,5	29
Японія	54,7	15	55,0	13	54,7	14	54,5	16	54,0	19
Франція	54,2	16	54,4	16	54,2	15	54,0	18	53,6	21
Канада	53,9	17	53,0	18	53,7	18	54,7	15	55,7	16
Люксембург	53,5	18	54,5	15	56,4	12	57,1	12	59,0	9
Норвегія	51,9	19	52,6	19	53,1	19	52,0	22	53,8	20
Ісландія	51,5	20	51,2	23	55,8	13	56,0	13	57,0	13
Австрія	50,9	21	52,0	20	53,1	20	52,7	20	54,1	18

Джерело: [1; 2].

Серед лідерів за ГІ у 2019 р. чотири країни – Японія, США, Велика Британія і Німеччина – виділяються в плані «якості інновацій», важливого індикатора, що відображає рівень розвитку вищої освіти, кількість наукових публікацій та кількість поданих міжнародних заявок на патенти. На кінець 2019 року стрімко посилюються позиції європейських країн, США, країн Азії, особливо Східної як лідерів зі створення економіки знань. Тобто у світі спостерігається збільшення наукоємності ВВП, насамперед, в розвинутих країнах, а також в окремих країнах, що розвиваються.

Світовий досвід свідчить про те, що у розвинених країнах – світових інноваційних лідерах, державна політика передбачає пряме фінансування наукових досліджень та за допомогою податкових заходів стимулює витрати на НДДКР приватного сектора. У розвинених країнах ОЕСР співвідношення видатків державного та приватного сектору на НДДКР становить 1:3 і 1:4 [3, с. 45-46]. Країни, що розвиваються, застосовують більш пільгові формули розрахунку податкового кредиту на основі поточних обсягів інвестування НДДКР компаніями. Це дозволяє їм в значно більших обсягах повертати компаніям кошти, інвестовані в дослідження.

В створення та просування нових технологій повинні вкладати кошти не лише держави, а й підприємства. Виділяють три типи інноваційної стратегії підприємств: стратегія визначення інноваційних потреб, стратегія дослідження ринку, стратегія технологічного лідерства. Досвід передових міжнародних ТНК доводить, що немає найбільш дієвої інноваційної стратегії. Все залежить від того, наскільки тісно інноваційна програма пов'язана із загальною стратегією розвитку корпорації і характером конкурентного середовища, в якій їй доводиться діяти. Єдине, що об'єднує всі стратегії - максимально жорстке і ефективне управління інноваційним процесом на постійній основі [4, с. 19].

Також значно підвищити ефективність інноваційної діяльності можливо за рахунок міжнародного співробітництва в системі вищої освіти, що формує платформу для побудови взаємин людей, соціально-культурного обміну та зміцнення ділових зв'язків з іншими країнами [5].

Однією з основних можливостей швидкого інноваційного розвитку країни є участь у міжнародних інноваційних кластерах. Застосування кластерної політики сприяє зростанню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання за рахунок реалізації потенціалу ефективної взаємодії його учасників, пов'язаного з їх близьким географічним розташуванням; забезпечує розширення доступу до інновацій, технологій і висококваліфікованих кадрів, а також зниженню трансакційних витрат.

Висновки. Отже, нівелюванню негативних моментів, пов'язаних з процесами глобальних соціально-економічних трансформацій, сприяє інноваційна діяльність. У порівнянні з національними економіками, які не приділяють увагу розвитку інновацій, інноваційно розвинені країни демонструють вищі темпи економічного зростання в довгостроковому періоді. Особливо це чітко прослідковується в тих країнах, які будують власну національну інноваційну систему на основі поєднання стимулюючої державної інноваційної політики, науки, освіти, бізнес-спільноти та участі країни у міжнародних інноваційних кластерах з метою створення і впровадження інновацій, як пріоритету економічного розвитку.

Література:

1. Global Innovation Index Reports. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>.
2. GLOBAL INNOVATION INDEX 2019 Creating Healthy Lives—The Future of Medical Innovation. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2019.pdf.
3. Мілевська Т.С. Моделі інноваційного розвитку економіки. БІЗНЕСІНФОРМ. 2012. №7. С. 44-47.
4. Никитюк Т.Л., Баула О.В. Інноваційно-інвестиційний розвиток України: сучасні реалії та необхідні зміни. Економічний часопис – XXI ст. 2015. №3-4(2). С.17-20.
5. Hadi Prasetyo Utomo, Abdul Talib Bon, Mokhamad Hendayun. [SAMR as a Framework for Modeling of Academic Information System in Higher Education Institution toward Education 3.0](#). *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering (IJITEE)*. Volume-8 Issue-11S2, September 2019. P. 283-287.

Стаття відправлена: 16.08.2020 р.

© Баула О.В.